

4. Как рассчитать коэффициент удержания клиентов (Customer Retention Rate) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://tcblog.ru/customer-retention/>.
5. Коэффициент удержания клиентов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://chiefengineer.ru/organizaciya-proizvodstva/pokazateli-effektivnosti/koefficient-uderzhaniya-klientov/>.

УДК 330.341:338.28:658.24

Бойко І.М.
*аспірант кафедри економіки підприємств
Одеського національного політехнічного університету*

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕОЗБРОЄННЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розкрито сучасний стан розвитку інноваційної діяльності підприємств в Україні. Розглянуто проблеми та умови побудови системи стратегічного управління інноваціями з технічного переозброєння промислового підприємства та проаналізовано механізм стратегічного управління процесом використання технологічних інновацій. Уточнено поняття «технічне переозброєння», «технологічний уклад» і запропоновано модель формування стратегії технічного переозброєння промислового підприємства.

Ключові слова: інновації, технічне переозброєння, промислове підприємство, механізм, стратегія, управління, система.

Бойко И.М. ФОРМИРОВАНИЕ СТРАТЕГИИ ТЕХНИЧЕСКОГО ПЕРЕОБОРУЖЕНИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье раскрыто современное состояние инновационной деятельности предприятий в Украине. Рассмотрены проблемы и условия построения системы стратегического управления инновациями по техническому перевооружению промышленного предприятия и проанализирован механизм стратегического управления процессом использования технологических инноваций. Уточнены понятия «техническое перевооружение», «технологический уклад» и предложена модель формирования стратегии технического перевооружения промышленного предприятия.

Ключевые слова: инновации, техническое перевооружение, промышленное предприятие, механизм, стратегия, управление, система.

Boyko I.M. THE FORMATION OF A STRATEGY OF TECHNICAL RE-EQUIPMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

The article describes the current state of innovation activity in Ukraine. Deals with the problems and conditions of building strategic innovation management system for technical re-equipment of industrial enterprise and analyzed the mechanism of the strategic management process of using the technological innovation. The notion of modernization, technological way, and provides a model of technical re-equipment of industrial enterprises strategy.

Keywords: innovation, modernization, industrial enterprise, mechanism, strategy, management, system.

Постановка проблеми. Успішна діяльність будь-якого підприємства безпосередньо пов'язана з його ефективним управлінням. Найбільш доцільним видається комплексне використання методів, механізмів та інструментів стратегічного розвитку промислового підприємства на основі активного використання технологічних інновацій.

Завдяки модернізації виробництва підприємств відбувається скорочення зносу обладнання, підвищується культура виробництва, розробляються нові інноваційні технології і обладнання. Перехідний період країни вимагає радикального оновлення виробництва через технічне переозброєння і модернізацію діючих підприємств усіх галузей. У цьому зв'язку актуальності набуває проблема організаційного рішення здійснення технічного переозброєння на вітчизняних підприємствах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями з проведення технічного переозброєння на підприємстві та реалізації таких заходів присвятили свої праці вчені: І.В. Большотенко, В.А. Василенко, Л.Г. Олійник, І.М. Петрович, В.С. Пономаренко, О.М. Тимонін, В.М. Гриньова, П.А. Орлов, І.П. Отенко, Л.І. Нейкова, С.А. Курдюков, К.В. Ларіна, Н.С. Ілляшенко та ін. Проблема стратегічного управління інноваційною діяльністю промислових підприємств присвячено роботи багатьох вітчизняних вчених, зокрема, таких як В.А. Алфьоров, Л.С. Коваль, Д.І. Мухін, В.В. Стасєв, І.М. Степанов, Р.А. Фатхутдінов, Т.А. Шишкова, Ю.В. Яко-

вель та ін., а також зарубіжних вчених, серед яких І. Ансофф, Е. Дандон, Дж. Форрестер, К. Фрімен, Й. Шумпетер, Ф. Янсен та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз публікацій із питань управління технічним переозброєнням засвідчив, що, незважаючи на увагу, яка приділяється даній проблемі, багато найважливіших питань управління повністю не вирішені. Розробка ефективної стратегії розвитку промислового підприємства на основі використання технологічних інновацій дозволяє забезпечити необхідний рівень інноваційної активності та конкурентоспроможності виробленої ними продукції.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці методичних рекомендацій щодо використання технологічних інновацій у системі стратегічного розвитку промислових підприємств за рахунок технічного переозброєння.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стан інноваційної діяльності в Україні більший експертів науковців визначають як кризовий. Так, останні статистичні дані свідчать про поступове зниження інноваційної активності підприємств у галузі промисловості, яка займає одне з головних місць у національній економіці. Українські підприємства в 2014 р. витратили на технологічні інновації 7,7 млрд. грн. Про це повідомляє Державна служба статистики України (Держстат). У той же час у 2013 р. витрати на інновації склали 9,6 млрд. грн. Таким чином, українські підприємства в 2014 р.

витратили на 19,7% менше коштів на інноваційну діяльність.

Частка коштів на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення збільшилась до 66,5%, на внутрішні і зовнішні науково-дослідні розробки – зросла до 22,8% (відповідно, 15,9% і 6,9%); як і в попередні роки, досить незначна частка коштів (0,6%) витрачається на придбання інших зовнішніх знань (придбання нових технологій).

Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності залишаються власні кошти підприємств – 85,0% загального обсягу витрат (проти 72,9% у 2013 р.), фінансова підтримка держави – 4,6% (1,9%), кошти вітчизняних та іноземних інвесторів – 0,1% і 1,8% відповідно (1,3% і 1,3%); частка кредитів зросла і склала 7,3% (6,6%).

У 2014 р. інноваційною діяльністю в промисловості займалися 1 609 підприємств, або 16,1% обстежених промислових підприємств (у 2013 р. – 1 715 підприємств, або 16,8%). Упровадженням інновацій у 2014 р. займалися 1 208 підприємств (75% загальної кількості інноваційно активних). Упроваджували інноваційні види продукції 600 підприємств, кількість таких видів становило 3 661 найменувань, із них 1314 – машини, обладнання, апарати, прилади. Нові технологічні процеси в звітному періоді ввели 459 підприємств; кількість процесів склала 1 743, у тому числі маловідходних, ресурсозберігаючих – 447.

У 2014 р. 905 підприємств реалізували інноваційної продукції на 25,7 млрд. грн., або 2,5% загального обсягу реалізованої промислової продукції (у 2013 р., відповідно, 35,9 млрд. грн., або 3,3%). Реалізацію продукції за межі України здійснювали 295 підприємств, обсяг якої склав 29,2% від загального обсягу реалізованої інноваційної продукції, це у два рази менше, ніж у 2013 р. [1].

Інноваційна діяльність промислового підприємства – це опис шляху досягнення мети, тобто бажаного стану майбутньої реальності виробничого процесу. Для того щоб розкрити взаємозв'язок інноваційної діяльності зі стійким розвитком в аспекті реалізованого процесу використання технологічних інновацій, потрібно враховувати наступне:

– сформульована стратегія інноваційної діяльності підприємства повинна бути використана для розробки стратегічних інноваційних проектів, методів пошуку умов і можливостей сталого розвитку;

– необхідність даної стратегії інноваційної діяльності підприємства відпадає, як тільки реальний хід

подій виведе підприємство на бажану траєкторію стійкого розвитку за критерієм досягнутого рівня виробничого потенціалу;

– у ході формулювання стратегій інноваційної діяльності підприємства не можна передбачити всі можливості сталого розвитку, які відкриються при складанні проекту конкретних заходів у галузі використання технологічних інновацій, тому доводиться користуватися узагальненою, неповною і неточною інформацією про різні альтернативи інноваційної діяльності промислових підприємств;

– необхідний зворотній зв'язок, що дозволяє забезпечити своєчасне коректування стратегії інноваційної діяльності підприємства у відповідності з нововиявленими можливостями сталого розвитку та результатів науково-технічного прогресу [3, с. 255–259].

Таким чином, забезпечення взаємозв'язку між стратегією інноваційної діяльності підприємства, умовами і можливостями сталого розвитку та підсумковими результатами використання технологічних інновацій являє собою цілеспрямований механізм стратегічного управління процесом використання технологічних інновацій підприємства, який об'єднує ресурсний, організаційно-економічний, процесний, інфраструктурний та інноваційний блоки, комплексно характеризують потенціал підприємства і потреби в його модернізації (рис. 1).

Ресурсний блок. Ресурси, які вкладені у використання технологічних інновацій підприємства, можуть бути зведені в наступні основні групи забезпечення його сталого розвитку виходячи із завдань, що стоять перед ініціатором проекту підвищення виробничого потенціалу підприємства: ресурси, призначені для підвищення ефективності виробництва і націлені на створення умов для зниження виробничих витрат підприємства; ресурси в розширення виробництва, спрямовані на збільшення обсягів продукції, що випускаються для вже освоєних ринків збуту в рамках існуючих виробництв; ресурси в створення нових виробництв або нових технологій.

Організаційно-економічний блок. Залежно від обсягу наявних ресурсів, виду відтворення основних виробничих фондів, часового горизонту вкладення ресурсів, ступеня прийнятного ризику можна виділити різні типи взаємозв'язків між стратегією управління інноваційною діяльністю підприємств, напрямками сталого розвитку та можливостями використання технологічних інновацій промислового підприємства. Ці типи визначаються темпами сталого розвитку досліджуваного підприємства та сприяють застосуванню інновацій відповідно до динаміки його розвитку.

Процесний блок. У даному блоці визначені принципи і зв'язок стратегічного управління інноваційною діяльністю промислового підприємства зі стійким розвитком в аспекті реалізованого процесу використання технологічних інновацій. Зокрема, визначено порядок інвестування коштів у проекти використання технологічних інновацій, що забезпечують підприємству стійкий розвиток, підтримку або посилення його конкурентних переваг.

В інфраструктурному блоці передбачається коригування стратегії з урахуванням параметрів зовнішнього середовища. І, нарешті, інноваційний блок включає методи управління технологічними інноваціями промислового підприємства, орі-

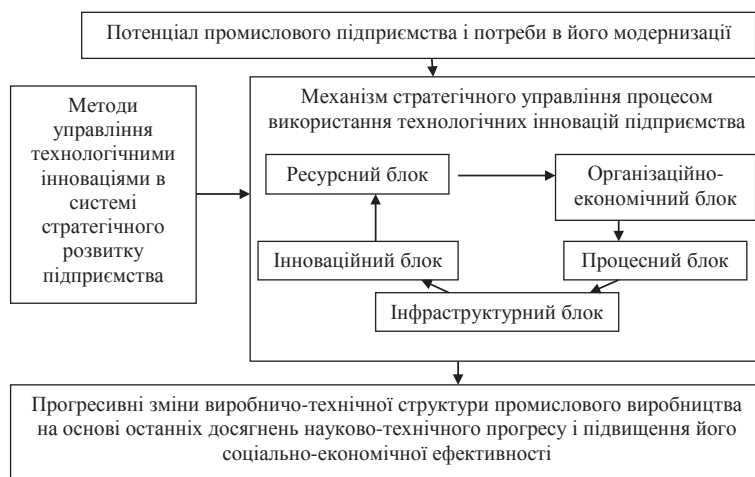

Рис. 1. Механізм стратегічного управління процесом використання технологічних інновацій

ентовані на рішення задач стратегічного розвитку підприємства [4, с. 169–172].

Сьогодні можна виділити наступні основні методи стратегічного управління інноваційною діяльністю промислового підприємства, засновані на методології управління проектами та пов'язані з використанням технологічних інновацій: діагностичні, ресурсно-потенційні, процесні і програмно-цільові методи. Розвиток методів стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємств у зв'язку з використанням технологічних інновацій при реалізації методології управління проектами має наступний характер: діагностичний метод доповнюється специфікою проведення SWOT-аналізу інноваційного середовища підприємства; у рамках ресурсно-потенційного методу створюється модель організаційно-методичного забезпечення інноваційної діяльності підприємств; процесний метод забезпечує підвищення якості оцінки проектів використання технологічних інновацій; у рамках програмно-цільового методу з'являється можливість побудови системи стратегічного планування та контролю інноваційної діяльності підприємств.

Технічне переозброєння являє собою процес удосконалення активної частини основних фондів промислових підприємств на базі інноваційних досягнень. Серйозною перешкодою для економічного зростання є абсолютний фізичний і моральний знос основних виробничих фондів промисловості. Згідно з офіційними даними Держстату, на кінець 2014 р. ступінь зносу основних засобів склала 83,5% [2]. Планування технічного переозброєння є однією із складових частин розвитку підприємства в системі технологічних інновацій.

Існує кілька методів планування технічного переозброєння:

- порівняння економічної доцільності проведення капітального ремонту або покупки устаткування;
- оцінка ефективності заходів по заміні основних виробничих фондів виходячи з розрахунку сукупного зносу обладнання і порівняння доходу від його експлуатації;
- прийняття рішення про заміну технології і вибір проекту технічного переозброєння на основі показника річного еквівалентного ануїтету;
- розгляд основних методик науково-технологічного прогнозування, таких як екстраполяція, експертні методи, форсайт [5, с. 218].

Дані методики мають ряд існуючих недоліків, таких як відсутність комплексного розгляду процесів технічного переозброєння в умовах зміни технологічних укладів, недостатнє врахування науково-технічного прогнозу. У зв'язку з цим запропоновано модель формування стратегії технічного переозброєння промислового підприємства (рис. 2). Модель орієнтована на визначення оптимального часу здійснення інвестицій у технічне переозброєння.

Її відмінною рисою є включення етапів за прогнозом науково-технічного розвитку і аналізу мікротехнологічного укладу, а також формування цілей і завдань технічного переозброєння на основі стратегії розвитку підприємства. Технологічний уклад визначає величину інвестицій, необхідну для здійснення технічного

переозброєння і формування нової виробничої бази, а також характер стратегії розвитку підприємства.

«Мікротехнологічний уклад промислового підприємства» – це ступінь відповідності виробничих, соціальних, збутових, логістичних процесів підприємства певному рівню розвитку технологічного укладу економіки і сприйнятливості до технологій більш високого рівня. Низький рівень мікротехнологічного укладу ставить завдання з розробки стратегії технічного переозброєння підприємства, спрямованої на формування сучасної виробничої бази, заснованої на досягненнях науково-технічного прогресу і враховує необхідність системного оновлення основних фондів [6, с. 142–152].

Висновки. Таким чином, проблеми та умови стратегічного управління інноваціями щодо використання технологічних інновацій промислового підприємства повинні враховувати сучасні особливості управління виробництвом, передові технології модернізації виробничих процесів та можливості підвищення рівня інноваційності та конкурентоспроможності продукції. Ефективне управління інноваціями підприємства вимагає розробки механізму стратегічного управління ними, орієнтованого на використання технологічних інновацій. Даний механізм повинен включати ресурсний, організаційно-економічний, процесний, інфраструктурний та інноваційний блоки, які комплексно характеризують потенціал підприємства і потреби в модернізації виробничих процесів.

Сутність технічного переозброєння як частки інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства визначає основні принципи формування стратегії технічного переозброєння, яка повинна бути спрямована на формування мікротехнологічного укладу.

Перспективним завданням нашої країни є підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції, технічного і професійного рівня виробництва. Тому

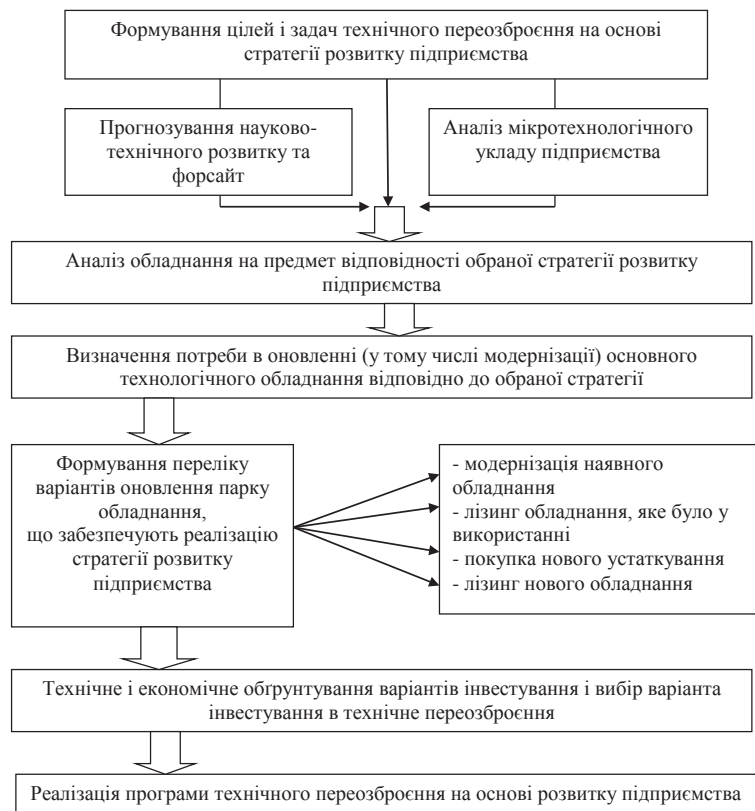

Рис. 2. Модель формування стратегії технічного переозброєння промислового підприємства

модель формування стратегії технічного переозброєння може бути використана господарючими суб'єктами при ухваленні рішення про технічне переозброєння.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Наукова та інноваційна діяльність (1990–2012 рр.) / Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.
2. Вартість основних засобів у 2000–2014 рр. / Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.
3. Радієвський М.В. Організація виробництва: інноваційна стратегія сталого розвитку підприємства: [підручник] / М.В. Радієвський. – М.: Інфра-М, 2010. – 375 с.
4. Шевелев А.А. Проблемы и условия стратегического управления инновациями по технической перевооружению промышленного предприятия / А.А. Шевелев // Транспортное дело России. – 2012. – № 4. – С. 169–172.
5. Економіка підприємства: [підручник] / За ред. С.Ф. Покропивного; 2-е вид., перероб. та доп. – К., 2002. – 528 с.
6. Хохлова І.Г. Термінологічні та методологічні проблеми розробки стратегії технічного переозброєння / І.Г. Хохлова, І.М. Джазовська // Вісті вищих навчальних закладів. Поволзький регіон. Громадські науки. – 2010. – № 3. – С. 142–152.

УДК 658:519.86

Верхоглядова Н.І.

доктор економічних наук,

академік Академії економічних наук України

Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

Щеглова О.Ю.

кандидат технічних наук,

доцент кафедри обліку, економіки і управління персоналом підприємства

Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

Костоусов А.Ю.

студент

Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті з опорою на системну методологію з'ясовано сутність і базові характеристики економічної стійкості підприємства. Сформульовано основні складові механізму забезпечення економічної стійкості підприємства з подальшою їх конкретизацією на рівні діючої економіко-управлінської парадигми і, зокрема, теорії стратегії. Обґрунтовано основні індикатори оцінки економічного стану і принципи забезпечення економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: економічна безпека, підприємство, економічна стійкість, індикатори, показники, комерційне підприємство.

Костоусов А.Ю., Щеглова О.Ю., Верхоглядова Н.І. ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье с опорой на системную методологию определены сущность и базовые характеристики экономической стойкости предприятия. Сформулированы основные составляющие механизма обеспечения экономической стойкости предприятия с последующей их конкретизацией на уровне действующей экономико-управленческой парадигмы и, в частности, теории стратегии. Обоснованы основные индикаторы оценки экономического положения и принципы обеспечения экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: экономическая безопасность, предприятие, экономическая стойкость, индикаторы, показатели, коммерческое предприятие.

Kostousov A.Y., Shcheglova O.Y., Verkhoglyadova N.I. ORGANIZATIONAL-ECONOMIC MECHANISM TO ENSURE STABLE ECONOMIC SECURITY

It is certain in the article, with support on system methodology, essence and base descriptions of economic firmness of enterprise. The basic constituents of mechanism of providing of economic firmness of enterprise are formulated, with subsequent by their specification at the level of operating economic administrative paradigm, and, in particular, theory of strategy. The basic indicators of estimation of economic position and principles of providing of economic security of enterprise are grounded.

Keywords: economic safety, enterprise, economic firmness, indicators, indexes, business enterprise.

Постановка проблеми. Виходячи зі світового досвіду забезпечення економічної безпеки – це свобода в діях, гарантія незалежності, умов стабільності і ефективної життєдіяльності суспільства та досягнення успіху. Це пояснюється тим, що економіка безпосередньо охоплює діяльність кожної людини, і той вклад, який вона вносить у розвиток своєї країни, а особливо в національну безпеку, нерозривно пов'язаний з оцінкою життєздатності економіки, її стійкості при можливих зовнішніх і внутрішніх загрозах. Тому забезпечення економічної безпеки нале-

жить до найважливіших пріоритетів. Економічна безпека органічно включена в систему державної безпеки з такими її додатками, як забезпечення підтримки соціального миру в суспільстві, надійна обороноздатність країни, захист від екологічних лих. Тут усе взаємопов'язане, і один напрям доповнює інший: не може бути найліпшою військовою безпеки при слабкій, недопрацьованій економіці. Ефективна економіка складається з ефективного управління різними економічними об'єктами, зокрема підприємствами. Ефективність підприємств залежить від результативності,